

Tema a 15-a: Biserica și statul

Mântuirea înfăptuită de Cristos și, în consecință, misiunea Bisericii, se adresează omului în integritatea sa, deci ca persoană care trăiește în societate.

23.11.2021

1. Misiunea Bisericii în lume

Mântuirea înfăptuită de Cristos și, în consecință, misiunea Bisericii se adresează omului în întregime: de aceea, atunci când Biserica propune

doctrina sa socială, nu numai că nu se abate de la misiunea sa, ci o îndeplinește cu fidelitate. Mai mult, evanghelizarea nu ar fi autentică dacă nu ar ține cont de relația dintre Evanghelie și comportamentul personal, atât la nivel individual, cât și la nivel social. În plus, Biserica trăiește în lume și este logic și chiar potrivit ca ea să se raporteze la lumea aceasta într-un mod armonios, respectând structura și scopul propriu diferitelor organizații umane.

Astfel, Biserica are misiunea, care este, în același timp, și un drept, de a se ocupa de problemele sociale; iar atunci când face acest lucru, „nu poate fi acuzată că și-a depășit domeniul specific de competență, cu atât mai puțin mandatul primit de la Domnul” ^[1].

Misiunea Bisericii în acest domeniu nu se limitează la a propune norme

etice. Este mai degrabă o chestiune de a pune în evidență dimensiunea evanghelică a vieții sociale, conform întregului adevăr despre om, de a preda o conduită conformă cu acest adevăr și de a îndemna la împlinirea ei.

De fapt, există o uniune profundă și esențială între viața creștină și propășirea umană: o legătură antropologică, o legătură teologică și o datorie de caritate ^[2]. Armonia dintre ele nu implică însă confundarea lor: scopul vieții creștine este identificarea cu Cristos; eliberarea pe care creștinismul o propune pentru om este, în esență, eliberarea de păcat, ceea ce presupune, desigur, un angajament în favoarea unor eliberări sectoriale ^[3]. Această distincție stă la baza autonomiei realităților pământești.

Învățăturile Magisteriului în acest domeniu nu se extind, prin urmare,

la aspecte tehnice și nici nu propun, sisteme de organizare socială, întrucât aceasta nu ține de misiunea lor. Învățăturile Magisteriului vizează doar formarea conștiințelor și, prin urmare, nu împiedică autonomia realităților pământești ^[4].

Așadar, Ierarhia Bisericii nu are un rol direct în organizarea societății; sarcina sa este de a preda și de a interpreta în mod autentic principiile morale din domeniul social. De aceea, Biserica acceptă orice sistem social în care se respectă demnitatea umană; iar credincioșii au datoria de a întâmpina Magisteriul social cu adeziunea minții, a voinței și a faptelor lor (cf. Lc 10,16; *Catehismul*, nr. 2032 și 2037).

2. Relația dintre Biserică și stat

Religia și politica sunt sfere distincte, dar nu și separate, deoarece omul

religios și cetățeanul se contopesc în aceeași persoană, care este chemată să își îndeplinească atât îndatoririle religioase, cât și pe cele sociale, economice și politice. Cu toate acestea, este necesar pentru credincioși „să distingă corect între drepturile și îndatoririle ce le revin ca membri ai Bisericii și acelea care le incumbă ca membri ai societății umane. Să se străduiască să le armonizeze între ele, amintindu-și că în orice lucru pământesc trebuie să fie călăuziți de conștiința creștină, deoarece nici o activitate umană, nici chiar în sfera celor vremelnice, nu poate fi sustrasă stăpânirii lui Dumnezeu” ^[5]. Se poate spune că aceste cuvinte rezumă modul în care catolicii ar trebui să trăiască învățătura Domnului: „Dați Cezarului ce este al Cezarului și lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu” (Mt 22,21).

Relația dintre Biserică și Stat presupune, așadar, o distincție fără

separare, o unire fără confundare (cf. Mt 22,15-21 și paralele). Această relație va fi corectă și fructuoasă dacă va urma trei principii fundamentale: să accepte existența unei sfere etice care precedă și informează sfera politică; să distingă misiunea religiei și a politicii; să încurajeze colaborarea între aceste două sfere.

a) Valorile morale trebuie să informeze viața politică

Propunerea unui „stat etic”, care pretinde să reglementeze comportamentul moral al cetățenilor, este o teorie respinsă pe scară largă, deoarece conduce adesea la totalitarism sau cel puțin implică o tendință autoritară pronunțată. Nu este de competența statului să decidă ce este corect și ce este greșit; statul are însă obligația de a căuta și de a promova binele comun, iar pentru aceasta, uneori, el trebuie să

reglementeze comportamentul cetățenilor.

Această respingere a unui „stat etic” nu trebuie să conducă însă la eroarea opusă, adică la „neutralitatea” morală a statului, care în realitate nu există și nici nu poate exista. De fapt, valorile morale indică criteriile care favorizează dezvoltarea integrală a persoanelor; această dezvoltare, în dimensiunea sa socială, face parte din binele comun vremelnic, iar statul este principalul responsabil pentru binele comun. Statul trebuie, printre altele, să promoveze comportamentul moral al persoanelor, cel puțin în viața socială.

b) Biserica și statul diferă în natura și în scopurile lor.

Biserica a primit de la Cristos mandatul apostolic: „Mergeți și faceți ucenici din toate neamurile,

botezându-i în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh” (Mt 28,19-20). Prin învățătura și activitatea sa apostolică, Biserica contribuie la buna rânduială a lucrurilor pământești, astfel încât acestea să-i servească omului pentru a-și atinge scopul final și să nu îl abată de la el.

Mijloacele pe care Biserica le folosește pentru a-și îndeplini misiunea sunt în primul rând spirituale: predicarea Evangheliei, administrarea sacramentelor, rugăciunea. De asemenea, ea trebuie să folosească și mijloace materiale, adecvate naturii membrilor săi, care sunt persoane umane (cf. Fapt 4, 32-37; 1 Tim 5,18); aceste mijloace trebuie să fie întotdeauna în conformitate cu Evanghelia. De asemenea, Biserica are nevoie de independență pentru a-și îndeplini misiunea în lume, dar nu de o preponderență de natură politică sau

economică (cf. *Catehism*, nr. 2246; *Compendiu*, nr. 426) ^[6].

Statul este o instituție care derivă din sociabilitatea umană naturală.

Scopul său este binele comun temporal al societății civile; acest bine nu este doar material, ci și spiritual, deoarece membrii societății sunt persoane cu trup și suflet.

Progresul social necesită, pe lângă mijloacele materiale, multe alte bunuri cu caracter spiritual: pace, ordine, justiție, libertate, securitate etc. Aceste bunuri pot fi dobândite numai prin exercitarea virtuților sociale, pe care statul trebuie să le promoveze și să le protejeze (de exemplu, moralitatea publică).

Diferența dintre sfera religioasă și cea politică implică faptul că statul nu se bucură de „sacralitate” și nu ar trebui să guverneze conștiințele, deoarece fundamentul moral al politicii se află în afara ei; în plus,

Biserica nu deține o putere politică coercitivă; apartenența la ea, din punct de vedere civil, este voluntară, iar puterea sa are un caracter spiritual și nu impune o soluție politică unică. În acest fel, statul și Biserica se conformează propriilor funcții, ceea ce favorizează libertatea religioasă și socială.

Două drepturi importante derivă din aceasta: dreptul la libertate religioasă, care constă în imunitatea față de constrângerea statului în materie religioasă; și dreptul catolicilor la libertate de acțiune față de ierarhie în chestiunile seculare, dar cu obligația de a urma Magisteriul (cf. CDC, 227). Mai mult, Biserica, „predicând adevărul evangheliei și luminând toate sferile activității umane prin învățătura sa și prin mărturia dată de creștini, respectă și promovează și libertatea politică și responsabilitatea cetățenilor” ^[7].

c) Colaborarea dintre Biserică și Stat

Distincția dintre Biserică și Stat nu implică – așa cum s-a spus – separarea lor totală și nici nu înseamnă că Biserica trebuie să-și reducă acțiunea la sfera privată și spirituală. Cu siguranță, Biserica „nu poate și nu trebuie să înlocuiască statul. Dar nici nu poate și nici nu trebuie să rămână pe margine în lupta pentru dreptate”^[8]. În acest sens, Biserica are dreptul și datoria „de a-și proclama doctrina socială, de a-și îndeplini fără piedici misiunea între oameni, precum și de a-și exprima judecata morală, chiar asupra unor lucruri care țin de ordinea politică, atunci când acest lucru este cerut de drepturile fundamentale ale persoanei sau de mântuirea sufletelor”^[9].

Astfel, de exemplu, Biserica poate și trebuie să semnaleze atunci când o

lege este nedreaptă întrucât contravine legii naturale (legile privind avortul sau divorțul), sau atunci când anumite obiceiuri ori situații sunt imorale, chiar dacă sunt permise de autoritățile civile, sau atunci când catolicii nu ar trebui să susțină persoane sau partide ale căror obiective sunt contrare legii lui Dumnezeu și, prin urmare, demnității persoanei umane și binelui comun ^[10].

Atât Biserica, cât și activitatea politică – exercitată de guvernanți prin intermediul a diverse instituții sau partide – sunt în slujba omenirii, chiar dacă în moduri diferite, și „vor îndeplini acest serviciu cu atât mai eficient, spre binele tuturor, cu cât cooperarea dintre ele va fi mai sănătoasă și mai bună” ^[11].

Comunitatea politică (adică societatea în ansamblul ei: guvernanții și cetățenii unui anumit stat) se pune în contradicție cu ea

însăși dacă ignoră Biserica, deoarece obstrucționează drepturile și îndatoririle unei părți a cetățenilor, în special ale credincioșilor catolici.

Modalitățile practice de reglementare a acestor relații pot varia în funcție de circumstanțe: de exemplu, în țările cu tradiție catolică ele nu vor fi la fel ca în alte țări, în care catolicii sunt minoritari.

Un aspect esențial de care trebuie să se țină seama întotdeauna este protejarea dreptului la libertate religioasă ^[12]. A asigura respectarea acestui drept înseamnă a asigura respectarea întregii ordini sociale. Dreptul la libertate socială și civilă în materie religioasă este sursa și sinteza tuturor drepturilor omului ^[13].

În multe țări, Constituția (sau sistemul de legi fundamentale care reglementează sistemul de guvernare al unui stat) garantează,

în linii mari, libertatea religioasă pentru toți cetățenii și grupurile religioase; prin acest canal, Biserica poate găsi, de asemenea, suficientă libertate pentru a-și îndeplini misiunea, precum și spațiu pentru a-și dezvolta inițiativele apostolice ^[14].

În plus, dacă este posibil, Biserica încearcă să stabilească acorduri cu statul, numite în general Concordate, în care se convin soluții concrete pentru chestiuni ecleziastice legate de scopul statului: libertatea Bisericii și a entităților sale de a-și exercita misiunea, acorduri în materie economică, sărbători etc.

3. Regimul problemelor mixte

Există materii (numite chestiuni mixte), în privința cărora atât Biserica cât și statul trebuie să intervină pe baza scopurilor și competențelor proprii fiecărei părți, cum ar fi educația, căsătoria,

comunicarea socială, asistarea celor nevoiași ^[15]. În aceste chestiuni, colaborarea este deosebit de necesară, astfel încât fiecare entitate să își poată îndeplini misiunea fără a fi obstrucționată de cealaltă ^[16].

a) Este de competența Bisericii să reglementeze căsătoria catolicilor, chiar dacă numai una dintre părțile contractante este catolică; căsătoria este un sacrament ale cărui norme de administrare țin de competența Bisericii, în timp ce statului îi revine sarcina de a reglementa efectele sale civile: regimul bunurilor între soți etc. (cf. CDC, 1059). Statul are datoria de ale recunoaște catolicilor dreptul la încheierea unei căsătorii canonice.

b) Educația copiilor – inclusiv în materie religioasă este de competența părinților prin drept natural; lor le revine misiunea de a stabili tipul de educație pe care o doresc pentru copiii lor și mijloacele

pe care le vor folosi în acest scop (școală, cateheză etc.) ^[17]. În cazul în care inițiativa părinților sau a grupurilor sociale nu este suficientă, statul trebuie să înființeze în mod subsidiar propriile școli, respectând în același timp dreptul părinților de a îndruma educarea copiilor lor.

Acest drept include posibilitatea de a promova și de a conduce școli în care copiii lor să primească o educație adecvată; ținând cont de funcția socială a acestor școli, statul trebuie să le recunoască și să le subvenționeze ^[18]. Dreptul acesta al părinților include, de asemenea, posibilitatea ca copiii lor să primească în școli – de stat sau nu – o educație în conformitate cu convingerile lor religioase ^[19].

Este responsabilitatea statului să dicteze acele norme privitoare la educație care sunt necesare pentru binele comun (niveluri, grade,

accesul tuturor la educație, conținut minim pentru obținerea gradelor corespunzătoare, recunoașterea diplomelor etc.). Este un gest de tiranie ca statul să pretindă pentru sine, chiar și indirect, monopolul educației (cf. CDC, 797).

Este întotdeauna responsabilitatea Bisericii să stabilească și să supravegheze tot ceea ce privește predarea și difuzarea religiei catolice: programe, conținut, cărți, adecvarea profesorilor. Acesta este un aspect al puterii magisteriale, care aparține ierarhiei, și un drept al Bisericii, cel de a-și apăra și garanta propria identitate, precum și integritatea doctrinei sale. Prin urmare, nimeni nu se poate intitula profesor de doctrină catolică (în școli, la orice nivel) dacă nu este aprobat de autoritatea ecleziastică (cf. CDC, 804-805).

c) Biserica are, de asemenea, dreptul de a promova inițiative sociale congruente cu misiunea sa religioasă (spitale, mijloace de comunicare, orfelinate, adăposturi) și de a obține cunoașterea de către stat a acestor opere „catolice”, în aceleași condiții ca și alte inițiative de acest tip, promovate de persoane private (scutiri de impozite, calificarea personalului, subvenții, colaborarea cu voluntari, posibilitatea de a colecta donații etc.).

4. Laicitate și laicism

O problemă de mare actualitate este distincția dintre laicitate și laicism. Prin laicitate se înțelege că statul este autonom în raport cu legile eclesiastice, în timp ce *laicismul* pretinde o autonomie a politicii în raport cu ordinea morală și cu planul divin însuși tinzând să închidă religia în sfera pur privată. În acest fel, se încalcă dreptul la libertatea

religioasă și se aduce atingere ordinii sociale (cf. Compendiu, 572).

Laicitatea autentică evită două extreme: impunerea unei teorii morale care transformă societatea civilă într-un stat etic ^[20] și respingerea *a priori* a valorilor morale provenite din sferele culturale, religioase etc., valori care sunt libere și nu trebuie gestionate de cei aflați la putere ^[21].

De asemenea, ar trebui subliniat faptul că este iluzoriu și nedrept să se ceară credincioșilor să acționeze în politică „ca și cum Dumnezeu nu ar exista”. Este iluzoriu, deoarece toți oamenii acționează pe baza convingerilor lor culturale (religioase, filosofice, politice etc.), indiferent dacă acestea derivă sau nu dintr-o credință religioasă; sunt, prin urmare, convingeri care influențează comportamentul social al cetățenilor. Este nedrept, întrucât necredincioșii

aplică propriile doctrine, indiferent de originea acestora.

A acționa în politică în conformitate cu propria credință, dacă aceasta este în concordanță cu demnitatea persoanelor, nu înseamnă că politica este supusă religiei; înseamnă că politica este în serviciul persoanei și, prin urmare, trebuie să respecte cerințele morale, ceea ce este totuna cu a spune că trebuie să respecte și să promoveze demnitatea fiecărei ființe umane. De asemenea, a trăi angajamentul politic pentru un motiv transcendent este în perfectă concordanță cu natura umană, stimulând, prin urmare, acest angajament și producând rezultate mai bune.

5. Pluralismul social al catolicilor

Toate aceste idei sunt în concordanță cu pluralismul legitim al catolicilor

în sfera socială. De fapt, aceleași obiective utile pot fi atinse pe căi diferite; prin urmare, este rezonabil să existe un pluralism de opinii și acțiuni pentru a atinge un obiectiv social. Este firesc ca susținătorii unei soluții să încerce în mod legitim să o realizeze; cu toate acestea, nicio opțiune nu are garanția de a fi singura alternativă adecvată – printre altele, pentru că politica lucrează în mare măsură cu viitorul: ea este arta de a realiza posibilul – și cu atât mai puțin de a fi singura care răspunde învățăturii Bisericii ^[22]:

„Nimănui nu-i este permis să revendice exclusiv autoritatea Bisericii în favoarea propriei opinii”

[23]

În acest sens, toți credincioșii, în special laicii, au dreptul să își vadă recunoscută în Biserică autonomia legitimă de a gestiona chestiunile seculare în conformitate cu propriile convingeri și preferințe, atâta timp

cât acestea sunt în acord cu doctrina catolică. Totodată, ei au datoria de a nu implica Biserica în deciziile și acțiunile lor sociale personale, evitând să prezinte aceste soluții ca fiind soluții *catolice* ^[24].

Pluralismul nu este un rău mai mic, ci un element pozitiv – ca și libertatea – al vieții civile și religioase. Este preferabil să acceptăm diversitatea în chestiunile seculare decât să obținem o presupusă eficacitate prin standardizarea alegerilor în detrimentul libertății personale. Cu toate acestea, pluralismul nu trebuie confundat cu relativismul etic ^[25]. În plus, un pluralism autentic necesită un ansamblu de valori care să stea la baza relațiilor sociale.

Pluralismul este admisibil din punct de vedere moral atâta timp cât se referă la decizii îndreptate spre binele personal și social, dar nu și

dacă deciziile sunt contrare legii naturale, ordinii publice și drepturilor fundamentale ale persoanelor (cf. Catehismul, 1901). Evitând aceste cazuri extreme, pluralismul în materie vremelnică ar trebui să fie încurajat drept un bun pentru viața personală, socială și eclezială.

Enrique Colom

Publicat inițial la 21 noiembrie 2012

Bibliografie de bază

– *Catehismul Bisericii Catolice*, nr. 2104-2109; 2244-2246; 2419-2425.

– Conciliul Vatican II, Const. *Gaudium et spes*, 74-76; și Decretul *Dignitatis humanae*, nr. 1-8; 13-14. *Dignitatis humanae*, nr. 1-8; 13-14.

– Sf. Ioan Paul al II-lea, Exortăția apostolică *Christifideles Laici*, 30 decembrie 1988, nr. 36-44.

Lecturi recomandate

– Sfântul Josemaría, Omilia „Iubind lumea cu pasiune”, în *Convorbiri cu Mons. Escrivá de Balaguer*, nr. 113-123.

– Congregația pentru Doctrina Credinței, *Notă doctrinală privind unele chestiuni referitoare la angajamentul și comportamentul catolicilor în viața politică*, 24 noiembrie 2002.

– *Compendiu de doctrină socială a Bisericii*, nr. 49-55; 60-71; 189-191; 238-243; 377-427.

NOTE

[1] Sf. Ioan Paul al II-lea, Enciclica *Sollicitudo rei socialis*, 30 decembrie 1987, 8. Cf. Sf. Paul al VI-lea, Exortăția apostolică *Evangelii nuntiandi*, 8 decembrie 1975, nr. 29 și 30; Sf. Ioan Paul al II-lea, *Discurs la Puebla*, III; Enciclica *Redemptor Hominis*, 4 martie 1979, nr. 15; *Compendiu*, nr. 64 și 71.

[2] Cf. Sf. Paul al VI-lea, Exortăția apostolică *Evangelii nuntiandi*, nr. 31. Unirea umanului cu divinul este foarte caracteristică pentru Opus Dei: fondatorul său spunea că întreaga viață a credincioșilor săi este „o slujire cu scopuri exclusiv supranaturale, pentru că Opus Dei nu este și nu va fi niciodată, și nici nu poate fi vreodată, un instrument vremelnic; dar este în același timp o slujire omenească, pentru că nu faceți altceva decât să încercați să atingeți perfecțiunea creștină în

lume, în mod curat, prin acțiunea voastră liberă și responsabilă în toate domeniile de activitate civică. O slujire cu sacrificiu de sine, care nu înjosește, ci educă, care lărgeste inima – o face mai romană, în sensul cel mai înalt al cuvântului – și o determină să caute onoarea și binele oamenilor din fiecare țară: pentru ca în fiecare zi să fie pe lume mai puțini săraci, mai puțini ignoranți, mai puține suflete fără credință, mai puțini oameni sperați, mai puține războaie, mai puțină nesiguranță, mai multă caritate și mai multă pace” (Sfântul Josemaría, *Scrisoare 31 mai 1943*, nr. 1, în J.L. Illanes, F. Ocariz, P. Rodríguez, *El Opus Dei en la Iglesia*, Rialp, Madrid 1993, p. 178).

[3] Cf. Sf. Paul al VI-lea, Exortăția apostolică *Evangelii nuntiandi*, nr. 9, 33-35; Congregația pentru Doctrina Credinței, Inst. *Libertatis conscientia*, 23-III-1986, nr. 23.

[4] Vorbind despre valorile care favorizează dezvoltarea demnității umane, *Compendiul* afirmă:
„Respectarea autonomiei legitime a realităților pământești face ca Biserica să nu-și rezerve competențe specifice de ordin tehnic și temporar, dar nu o împiedică să intervină și să arate clar cum, în diferite alegeri ale omului, sunt afirmate aceste valori sau, invers, sunt negate” (*Compendiu de doctrină socială a Bisericii*, nr. 197). Cf. Conciliul Vatican II, Const. *Gaudium et Spes*, nr. 36 și 42; Sf. Paul al VI-lea, Enciclica *Populorum Progressio*, 26-III-1967, nr. 13; Sf. Ioan Paul al II-lea, Enciclica *Sollicitudo Rei Socialis*, nr. 41; *Compendiul*, nr. 68 și 81.

[5] Conciliul Vatican II, Const. *Lumen Gentium*, nr. 36; cf. *Catehismul*, nr. 912.

[6] Cf. Conciliul Vatican II, Const. *Gaudium et Spes*, nr. 76; Declarație *Dignitatis Humanae*, nr. 13.

[7] Conciliul Vatican II, Const. *Gaudium et Spes*, nr. 76.

[8] Benedict al XVI-lea, Enciclica *Deus Caritas Est*, 25 decembrie 2005, nr. 28. Cf. Benedict al XVI-lea, *Discurs la Verona*, 19 octombrie 2006.

[9] Conciliul Vatican II, Const. *Gaudium et Spes*, nr. 76.

[10] Cf. *Ibidem*, nr. 40 și 41.

[11] Cf. *Compendiu*, nr. 425.

[12] Acest drept nu constă în libertatea omului în fața lui Dumnezeu de a alege o religie sau alta, deoarece există o singură religie adevărată, iar omul are obligația de a căuta adevărul și, odată ce l-a găsit, de a-l îmbrățișa (cf. Conciliul Vatican II, Declarația *Dignitatis humanae*, nr. 1).

Dreptul la libertatea religioasă „constă în faptul că toți oamenii trebuie să fie imuni la orice constrângere, fie din partea unor persoane private, fie din partea unor grupuri sociale sau a oricărei alte puteri umane, și aceasta în așa fel încât în materie religioasă nimeni să nu fie obligat să acționeze împotriva conștiinței sale sau împiedicat să acționeze în conformitate cu ea în privat și în public, singur sau în asociere cu alții, în limitele cuvenite” (Conciliul Vatican II, Declarația *Dignitatis humanae*, nr. 2).

„Respectarea de către stat a dreptului la libertate religioasă este un semn de respect pentru alte drepturi fundamentale ale omului, pentru că este recunoașterea implicită a existenței unei ordini care depășește dimensiunea politică a existenței, o ordine care se naște din sfera deliberă a adeziunii la o comunitate de mântuire anterioară statului” (Sf. Ioan Paul al II-lea, *Discurs*, 9 ianuarie

1989, nr. 6). Se spune că comunitatea de mântuire este anterioară statului, deoarece persoana se alătură acesteia în vederea unui scop care se află pe un plan mai înalt decât scopurile comunității politice.

[¹³] Cf. Sf. Ioan Paul al II-lea, Enciclica *Centesimus Annus*, 1 mai 1991, nr. 47. Dreptul la libertate în materie religioasă „este legat de toate celelalte libertăți”; de fapt, toate „îl revendică ca fundament” (Sf. Ioan Paul al II-lea, *Discurs*, 23-III-91, nr. 2).

[¹⁴] Cf. Conciliul Vatican II, Declarația *Dignitatis humanae*, nr. 13.

[¹⁵] Ori de câte ori circumstanțele o permit, Sfântul Scaun stabilește relații diplomatice cu statele pentru a menține un canal permanent de dialog asupra chestiunilor de interes pentru ambele părți (cf. *Compendiu*, nr. 427).

[16] Prin urmare, ar trebui să se susțină în mod clar că „nu este adevărat că există opoziție între a fi un bun catolic și a servi cu fidelitate societatea civilă. La fel cum nu există niciun motiv pentru ca Biserica și Statul, în exercitarea legitimă a autorității proprii lor, să se ciocnească în fața misiunii pe care Dumnezeu le-a încredințat-o” (Sfântul Josemaría, *Brazdă*, nr. 301).

[17] „Dreptul și datoria de a educa sunt pentru părinți primordiale și inalienabile” (*Catehismul*, nr. 2221). Cf. Sf. Ioan Paul al II-lea, Ex. ap. *Familiaris consortio*, 22 noiembrie 1981, nr. 36.

[18] Cf. Sf. Ioan Paul al II-lea, Ex. ap. *Familiaris consortio*, nr. 40.

[19] „Fiind cei dintâi răspunzători de educația copiilor lor, părinții au dreptul să aleagă pentru ei o școală care corespunde propriilor lor

convingeri. Acest drept este fundamental. Părinții au datoria, pe cât posibil, să aleagă școlile care îi vor sprijini cel mai bine în misiunea lor de educatori creștini. Puterea publică are îndatorirea să garanteze acest drept al părinților și să asigure condiții reale pentru exercitarea lui” (*Catehismul*, nr. 2229).

[20] Cf. Sf. Paul al VI-lea, Scrisoarea apostolică *Octogesima adveniens*, 14 mai 1971, nr. 25; Sf. Ioan Paul al II-lea, Enciclica *Centesimus annus*, nr. 25.

[21] Cf. Congregația pentru Doctrina Credinței, *Notă doctrinală asupra anumitor chestiuni privind angajamentul și comportamentul catolicilor în viața politică*, 24 noiembrie 2002, nr. 6; *Compendiu*, nr. 571.

[22] Cf. Conciliul Vatican II, Const. *Gaudium et Spes*, nr. 75; Sf. Paul al VI-

lea, Scrisoarea apostolică *Octogesima Adveniens*, nr. 50; *Compendiu*, nr. 417.

[23] *Ibidem*, nr. 43.

[24] Cf. Sfântul Josemaría, *Convorbiri*, nr. 117.

[25] „O concepție relativistă a pluralismului nu are nimic de-a face cu libertatea legitimă a cetățenilor catolici de a alege, dintre opiniile politice compatibile cu credința și cu legea morală naturală, pe cea care, potrivit propriilor criterii, se conformează cel mai bine cerințelor binelui comun. Libertatea politică nu se bazează și nici nu se poate baza pe ideea relativistă că toate concepțiile despre binele omului sunt la fel de adevărate și au aceeași valoare, ci pe faptul că activitățile politice vizează, de la caz la caz, realizarea extrem de concretă a adevăratului bine uman și social într-un anumit context istoric, geografic, economic, tehnologic și cultural. Pluralitatea orientărilor și a

soluțiilor, care trebuie să fie în orice caz acceptabile din punct de vedere moral, rezultă tocmai din concretețea faptelor particulare și din diversitatea circumstanțelor” (Congregația pentru Doctrina Credinței, *Notă doctrinală privind anumite chestiuni referitoare la angajamentul și comportamentul catolicilor în viața politică*, 24 noiembrie 2002, nr. 3). Cf. *Compendiu*, nr. 569 și 572.

pdf | document generat automat din
<https://opusdei.org/ro-ro/article/tema-a-15-a-biserica-si-statul/> (18.03.2026)